

Aan de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch

Uw brief van : Ref. : H.W.M. Wouters
Uw kenmerk : Tel. : 073-615 9770
Ons kenmerk : Fax :
Datum : 28 februari 2024 E-mail : rekenkamer@s-hertogenbosch.nl

Onderwerp : Onderzoeksprogramma 2024-2025

Geachte raad,

Met genoegen biedt de rekenkamer u hierbij haar onderzoeksprogramma voor 2024 en 2025 aan. Dit onderzoeksprogramma is mede tot stand gekomen op basis van een inventarisatie van onderwerpen met de fracties. In deze brief kondigen wij aan welke onderzoeken wij voornemens zijn de komende twee jaar uit te voeren. Wij sturen u begin 2025 een actualisatie van dit onderzoeksprogramma.

Tot slot attenderen wij u erop dat wij de mogelijkheid hebben om op actuele onderwerpen in te springen en om eventueel onderzoeken op verzoek van de raad uit te voeren.

1. Lopend onderzoek

Theater aan de Parade

In 2017 besloot de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch over het investeringskrediet voor een (ver)nieuwbouw van het Theater aan de Parade (TAdP). Na aanvankelijk niet akkoord te zijn gegaan met een krediet van € 70 miljoen stemde hij in met een krediet van €62,7 miljoen. In deze periode voerde de rekenkamer 's-Hertogenbosch twee onderzoeken uit, mede op verzoek van de gemeenteraad. Het onderzoek uit 2017 leidde onder meer tot een [Checklist](#) raadsvoorstel kredietverlening voor het Theater aan de Parade in 's-Hertogenbosch'.

In de raadsvergadering van 28 februari 2023 sprak de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch over de actualisatie van de investeringskosten en een aanvullend krediet van € 18 miljoen voor de (ver)nieuwbouw van het TAdP. De gemeenteraad zag zich geconfronteerd met een kennelijk onvoorziene en onvermijdbare forse kostenstijging en voelde zich stuurloos hierin. In de Commissie Bestuur werd al uitgesproken dat er een evaluatie van het besluitvormingsproces zou moeten plaatsvinden. De gemeenteraad nam op 28 februari unaniem [een motie](#) aan waarin de rekenkamer wordt gevraagd om het proces te evalueren en onderzoek te doen naar de kostenbeheersing.

De rekenkamer heeft [positief gereageerd](#) op het verzoek van de raad. In december 2023 is het onderzoek gestart, zodat na afronding van het project teruggeblikt kan worden. De hoofdvraag van het onderzoek is: *Zijn de kostenoverschrijdingen in de bouw en exploitatie van het Theater aan de Parade vanaf 2017 tot 2023 te verklaren, in welke mate kon men deze beheersen, is de raad voldoende en tijdig betrokken en geïnformeerd en hoe kunnen lessen worden getrokken voor toekomstige projecten binnen de gemeente 's-Hertogenbosch?*

Onderdelen van het onderzoek zijn een evaluatie van het besluitvormingsproces en informatievoorziening (beknopt feitenrelaas), een reflectie op de eerdere rekenkameronderzoeken en de interne projecthandleiding 'Het Bossche Model 2.0', een vergelijking met het project nieuwbouw Weener XL en lessen voor de toekomst voor college en gemeenteraad.

De rekenkamer zal het onderzoek naar verwachting voor de zomer van 2024 afronden.

Toezicht en Handhaving meest milieubelastende activiteiten

Het onderwerp toezicht op en handhaving van de meest milieubelastende activiteiten is in onze ronde langs alle fracties genoemd als mogelijk onderzoeksonderwerp. In 2021 en 2022 kreeg dit onderwerp politieke en maatschappelijke aandacht in 's-Hertogenbosch, maar ook regionaal en landelijk, naar aanleiding van enkele incidenten. Landelijk zijn er regelmatig politieke en maatschappelijke discussies over toezicht en handhaving, in het bijzonder met betrekking tot het stellen van prioriteiten. De rekenkamer heeft dit onderwerp gekozen voor onderzoek in de eerste helft van 2024. Het onderzoek is op 17 januari 2024 bij de raad [aangekondigd](#). De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Wat is het actuele beleid van de gemeente 's-Hertogenbosch voor toezicht op en handhaving van de meest milieubelastende activiteiten, in hoeverre worden toezicht en handhaving doeltreffend uitgevoerd en hoe en op basis van welke informatie vindt controle door de gemeenteraad plaats?

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen:

1. Een schets van het actuele beleid, de aantallen, de uitvoeringsplannen en de VTH-keten;
2. De doeltreffendheid van beleid en uitvoering (worden de doelen van milieutoezicht en handhaving gehaald?) en de gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving en het beleid en de uitvoering in 's-Hertogenbosch;
3. De rol van de gemeenteraad: welke informatie is met welke frequentie beschikbaar voor de raad over de meest milieubelastende activiteiten en het toezicht en de handhaving? En hoe kan de raad controleren en eventueel (bij)sturen?

Het onderzoek start in maart 2024 en de onderzoeksfase zal naar verwachting in september 2024 worden afgerond.

Wonen en Zorg

Door veel fracties is het onderwerp wonen in verschillende vormen als mogelijk onderzoeksonderwerp benoemd. Ook maatschappelijk gezien is het een onderwerp dat volop in de belangstelling staat. In 2023 hebben wij een vooronderzoek uitgevoerd. Op 27 september 2023 stuurden wij een [rekenkamerbrief](#) naar de raad over onze verkenning van het onderwerp 'informatievoorziening aan gemeenteraad over wonen'. Naast de formulering van aanbevelingen over dit onderwerp hebben wij deze verkenning ook gebruikt om in het 'drukke' beleidsveld wonen het onderzoeksonderwerp te bepalen waarmee de rekenkamer een zinvolle bijdrage levert. Het onderwerp 'bouwen, wonen en zorg' in relatie tot de rol van de gemeente (sturing door gemeente, welke maatschappelijke keuzes maak je als gemeente, welke innovaties kunnen hierbij een rol spelen), werd in de verkenning meerdere malen genoemd. Op dit terrein is een woonzorgvisie in voorbereiding en is een Burgerberaad ingesteld dat met aanbevelingen zal komen.

Wij volgen dit onderwerp en in de loop van 2024 bepalen wij of er een rekenkameronderzoek volgt. Wij zullen u hierover nader informeren.

2. Nieuw onderzoek voor 2024 en 2025

De rekenkamer heeft in 2022 en 2023 bezoeken afgelegd aan de fracties uit de gemeenteraad. Deze gesprekken hebben voor de rekenkamer veel betekenis. Wij ontvingen weer diverse suggesties voor onderzoek. Dit heeft geresulteerd in een flinke lijst met potentiële onderzoeksonderwerpen. Deze lijst is in de rekenkamer besproken en naast de selectiecriteria uit de verordening en ons onderzoeksprotocol gelegd. Veel van de onderwerpen die nu niet voor onderzoek zijn geselecteerd blijven op onze dynamische groslijst staan.

Wij hebben in beginsel de volgende onderwerpen gekozen voor onderzoek in 2024 en 2025. Begin 2025 sturen wij u zoals eerder vermeld een update.

Armoedebeleid en niet-gebruik voorzieningen

Er wordt regelmatig bericht over de gevolgen van armoede voor diverse leefgebieden (gezondheid, energie, eenzaamheid, schaamte, etc.). De ambitie van gemeente 's-Hertogenbosch is dat alle inwoners mee kunnen doen in de samenleving, ongeacht hun financiële situatie. De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners weten waar zij terecht kunnen met hun vragen voor hulp en ondersteuning bij financiële problemen. In de [Sociale monitor 2023](#) van gemeente 's-Hertogenbosch wordt geconstateerd dat “het aandeel huishoudens met een laag inkomen toeneemt, waar er in de jaren daarvóór nog sprake was van een daling. De zorgen om financiën bij huishoudens zijn toegenomen. Zo blijkt uit het digipanel van voorjaar 2023 dat meer huishoudens moeite hebben met rondkomen. 17% heeft hier enige moeite mee en 3% grote moeite. 14% voelt zich door hun financiële situatie enigszins of ernstig beperkt om mee te kunnen doen in de maatschappij.”

Enkele fracties deden de suggestie om dit onderwerp te onderzoeken, in combinatie met het (niet-) gebruik van voorzieningen en regelingen. De onderzoeksvraag en scope moeten nog nader worden bepaald. Vooralsnog denken we aan de volgende hoofdvraag: *in hoeverre is het gemeentelijk armoedebeleid in 's-Hertogenbosch toegankelijk en effectief?* Vragen die daarbij opkomen zijn: welk beleid is door raad en college vastgesteld en wordt dit (effectief) uitgevoerd? Wat is het gebruik van doelgroepen van de voor hen beschikbare gelden/regelingen? Welke regelingen kent de gemeente voor hen? Wat is het beschikbare budget en wat is de jaarlijkse benutting? In hoeverre is het eenvoudig om een beroep op de regelingen te doen? Hoe bekend zijn de doelgroepen met de regelingen? Wat wordt gedaan om de doelgroepen te bereiken? In hoeverre kan de raad op dit onderwerp het college controleren en eventueel (bij)sturen?

Wij zullen u nader informeren over de start van dit onderzoek, dat vooralsnog gepland staat voor eind 2024.

Beleidsvisies en uitvoering

Meerdere fracties spraken met ons over de toename van het aantal beleidsvisies in de gemeentelijke beleids- en besluitvorming. De status van visies in relatie tot de bevoegdheden van de gemeenteraad zijn niet altijd duidelijk. Visies zijn vaak abstracter en verkennend ten aanzien van de toekomst. Welke kaders en doelen stelt de raad nu precies vast? Welke (concrete) doelen worden vastgelegd? Zijn of worden visies vertaald in uitvoeringsplannen? Hoe kan de gemeenteraad bij de bespreking en vaststelling van visies zijn rol vervullen en het college controleren en zo nodig (bij)sturen? Het Presidium is inmiddels ook bezig met dit onderwerp. Zij overweegt de besluitvormende rol van de raad ten aanzien van visies te heroverwegen.

Wij zijn voornemens een onderzoek te gaan uitvoeren, aan de hand van enkele cases. Dit zal naar verwachting eind 2024, begin 2025 gebeuren.

Digitale dienstverlening aan inwoners

Het onderwerp informatievoorziening en dienstverlening aan inwoners staat al langere tijd op onze groslijst. Ook in onze gesprekken met fracties komt dit onderwerp regelmatig terug. De reactietijd op brieven, telefoontjes en mails, de publiekshal, toegankelijkheid website en (andere) digitale informatie, meldingen over de openbare ruimte, klachtafhandeling, openbare bekendmakingen, etc. vallen alle onder de noemer (digitale of fysieke) dienstverlening. De gemeentelijke organisatie onderzoekt onderdelen van haar dienstverlening met enige regelmaat en werkt aan continue verbetering. Via het inwonerpanel worden ook vragen voorgelegd over de dienstverlening.

Vanwege het brede scala aan onderdelen wil de rekenkamer zich in eerste instantie richten op het onderwerp digitale dienstverlening aan inwoners. Bij dit onderzoek willen wij kijken naar de vastgestelde doelen en ambities, de stand van zaken en de toegankelijkheid voor mensen met minder digitale vaardigheden. Wij verwachten dit onderzoek in de loop van 2025 uit te kunnen voeren.

Samengevat:

Onderwerp	Planning
Theater aan de Parade	December 2023 - juni/juli 2024
Toezicht en Handhaving milieu	September 2024
Wonen en Zorg	2024
Armoedebeleid en niet-gebruik voorzieningen	Start eind 2024
Beleidsvisies en uitvoering	Start eind 2024, begin 2025
Informatievoorziening en dienstverlening aan inwoners	Start 2025

Overige activiteiten en voornemens

Op 4 juli 2023 zijn alle leden van de rekenkamer voor zes jaar benoemd. Dit zou betekenen dat in 2029 een volledig nieuwe rekenkamer moet worden benoemd. De rekenkamer heeft een rooster van aftreden vastgesteld en naar het Presidium gestuurd. Hiermee maken de huidige leden afspraken over een geleidelijk aftreden en opvolging in de komende jaren. Daarmee blijft de continuïteit gewaarborgd. Medio 2024 treedt het eerste lid conform het rooster af. De vacature is inmiddels opengesteld.

Ook in 2024 zullen wij volgens de met het Presidium gemaakte afspraken met uw raad in verbinding blijven. Afhankelijk van de onderzoeksmethode en vraagstelling betrekken wij u bij de onderzoeken. Ook ziet u ons regelmatig in de overleggen met Presidium, fractievoorzitters en de afzonderlijke fracties. Ook zijn wij zoals gebruikelijk waar mogelijk aanwezig bij vergaderingen van raad en raadscommissies.

Wij hopen met dit onderzoeksprogramma opnieuw een bijdrage te kunnen leveren aan de kwaliteit van het bestuur van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamer 's-Hertogenbosch,

Wilfred Goedmakers,
voorzitter